

L'ús social de la llengua catalana en el món del treball

www.ccoo.cat

PRESENTACIÓ

"L'ús social de la llengua catalana en el món del treball" és un document que recull els eixos bàsics del debat que s'ha dut a terme en el marc del Seminari Salvador Seguí, que és l'espai de CCOO de Catalunya dedicat a la reflexió estratègica al voltant del moviment sindical i de la seva concepció de classe i nacional.

El document referma l'aposta de CCOO perquè el català, com a llengua pròpia de Catalunya, sigui una llengua compartida per tothom, perquè sigui veritablement una llengua d'acollida en una societat que garanteixi la igualtat de drets i de deures de tota la ciutadania.

Les propostes han estat elaborades a partir de les aportacions recollides en un llarg procés participatiu, que van des de les reflexions inicials dels membres del grup coordinador i del Consell Assessor del Seminari fins a la col·laboració especial dels experts Jordi Porta i d'Albert Branchadell. Posteriorment, el document també es va obrir al debat del conjunt de l'afiliació a través de la pàgina web del Seminari Salvador Seguí, fins que va ser aprovat pel Comitè Confederal de CCOO de Catalunya el 20 de gener de 2010.

A continuació us convidem a conèixer les nostres reflexions i propostes i us animem a participar en la tasca de fer-les realitat des del vostre àmbit d'actuació.

El paper del sindicat en la promoció del català en una societat diversa i plural

CCOO de Catalunya es defineix com un sindicat de classe i nacional, que uneix la lluita pels drets socials amb la lluita pels drets nacionals i considera que aquests elements formen part d'un mateix procés.

Des de sempre, el nostre sindicat ha estat un lloc de trobada de treballadors i treballadores nascuts aquí i vinguts d'altres indrets, que ha fet de CCOO de Catalunya un factor de cohesió de la societat catalana al llarg dels anys, com així s'ha reconegut des de diversos àmbits. Això s'ha fet des d'una cultura sindical que té

un fort convenciment que allò que ens uneix a tots els treballadors i treballadores, més enllà de totes les diferències de caràcter cultural, de llengua en molts casos, és un fort vincle social. Aquesta convicció -que ara tornem a posar en pràctica amb la nova immigració- va ser la que va contribuir al fet que la nostra societat no s'escindís, no es trenqués entre els que havien nascut a Catalunya i els que no ho havien fet i també amb els s'han incorporat després, en els diferents processos migratoris que han tingut el nostre país com a destinació.

Aquesta conjunció irrenunciable de la lluita pels drets socials i les llibertats nacionals va fer que, des dels seus orígens, Comissions Obreres apostés per la recuperació del català com a llengua pròpia de Catalunya i la vinculés a la recuperació de les llibertats i les institucions democràtiques, però també a la millora de les condicions socials i laborals de tota la ciutadania.

En aquest sentit, el sindicat considera que el coneixement i l'ús del català és un dret de ciutadania -un dret de totes les persones que resideixen a Catalunya i que les administracions han de garantir. No podem oblidar que el coneixement de les llengües oficials és un factor de cohesió social, ja que facilita l'accés de les persones a altres drets bàsics, com el dret al treball, la salut, l'educació i la participació, i, alhora, propicia la integració social, en la mesura que actua com un element de relació amb la societat.

D'altra banda, si bé és cert que el català és, sens dubte, un gran factor d'identificació amb Catalunya, hem de tenir en compte que la identificació amb un territori o amb una comunitat

no passa exclusivament ni principalment per la llengua, sinó que està relacionat amb el nivell de benestar i d'igualtat de drets i d'oportunitats que aquesta comunitat és capaç d'oferir a les persones que en formen part. És aquest convenciment el que ens porta a afirmar que les polítiques de promoció de l'ús de la llengua catalana no es poden desvincular de les polítiques de millora de la qualitat de l'ocupació, de millora de l'educació o de l'accés a un habitatge digne, entre altres serveis bàsics. Des del nostre punt de vista, l'ampliació dels drets socials de ciutadania i la generalització dels nivells de benestar reforcen la cohesió i la complicitat en l'ús de la llengua pròpia.

Avui ens trobem en un nou context social, en què s'ha produït un canvi important en la composició de la societat catalana, amb la incorporació de la nova immigració, conseqüència de factors econòmics i demogràfics. Aquesta nova realitat social també té repercussions directes sobre la realitat lingüística del país, ja que moltes de les persones que han arribat a la nostra societat desconeixen les llengües oficials del país, especialment el català, o

bé tenen un coneixement molt limitat d'aquestes llengües, cosa que afecta la seva autonomia personal en la relació amb l'entorn -i això inclou la seva incorporació al mercat de treball- i la seva capacitat de conèixer i de reivindicar els seus drets o d'interaccionar amb el seu entorn.

És evident que davant d'aquesta situació, l'aprenentatge d'unes competències lingüístiques bàsiques en les dues llengües oficials és un element clau per

garantir la plena autonomia de les persones estrangeres al nostre país. Però és cert que, actualment, l'accés a aquestes llengües per part de les persones nouvingudes no es produeix de la mateixa manera. L'adquisició de competències bàsiques en català resulta més difícil. I això és així per diferents motius, per les dificultats vinculades a la situació legal, per la segregació territorial, per l'actitud dels mateixos catalanoparlants, per les expectatives personals...

Potser ho podríem resumir dient que regeix un principi d'utilitat: les persones escullen la llengua que consideren més útil per interactuar amb el seu entorn. Posteriorment, en funció de com visquin la seva estada entre nosaltres, la llengua podrà esdevenir un element d'identificació.

En aquest context en què totes dues llengües oficials són necessàries per garantir el benestar de les persones, CCOO aposta perquè el català, com a llengua pròpia, sigui una llengua compartida per tothom, de fer del català veritablement una llengua d'acollida en una societat que garanteixi la igualtat de drets i de deures de tota la ciutadania.

D'altra banda, cal tenir en compte que la diversitat de la població catalana actual és una oportunitat per construir una nova identitat basada en un projecte col·lectiu, que s'obri al multilingüisme. Aquesta política s'ha de desenvolupar amb la promoció, la protecció i la preservació de la diversitat lingüística i cultural que hi ha a Catalunya com un factor de riquesa i amb la sensibilització de la població en general sobre els valors positius de la diversitat

lingüística i de la preservació del patrimoni lingüístic col·lectiu.

Així construirem una nova identitat en què el factor de cohesió social estarà basat en un projecte comú de millora del benestar de les persones, i que inclou la llengua entre altres elements igualment importants.

És cert que durant aquests darrers anys s'ha fet un esforç en la promoció del coneixement i l'ús de la llengua catalana, que ha tingut la seva màxima expressió en la tasca desenvolupada des del sistema educatiu, que actualment garanteix que l'alumnat, en acabar el període d'ensenyament obligatori, assoleixi competències lingüístiques en les dues llengües oficials de Catalunya. La promoció i l'ús del català, però, no es pot restringir a l'àmbit educatiu, sinó que cal promoure'l en el conjunt de la societat i en particular en el món laboral.

El coneixement del català per part dels joves que s'incorporen en el món laboral és una oportunitat per superar la situació deficitària actual que es dona en relació amb l'ús del català en el món del treball.

Propostes per avançar en l'ús social del català en el món del treball

L'empresa és un espai de socialització molt important en la vida de les persones adultes i, per aquesta raó, calen actuacions específiques per avançar en la presència del català en aquest àmbit.

Des de CCOO de Catalunya creiem necessari:

- **Garantir** el compliment de la legislació vigent en matèria de política lingüística en l'àmbit socioeconòmic (Estatut d'Autonomia, Llei de política lingüística, Llei de protecció del consumidor, etc.).
- **Avançar** en la presència del català en l'etiquetatge dels productes i serveis que es comercialitzen a Catalunya, per contribuir a la normalització del paisatge lingüístic català.
- **Promoure** la creació d'un espai en el Consell de Relacions Laborals per impulsar i consensuar les mesures d'intervenció en política lingüística en l'àmbit laboral, en una actuació conjunta entre sindicats, patronal i Administració.
- **Impulsar** el Consell Social de la Llengua Catalana com un marc per inserir les propostes en l'àmbit laboral en un pla estratègic global.
- **Garantir** l'ús del català en la negociació col·lectiva com a eix central de les relacions laborals. La utilització del català en el procés de negociació dels convenis col·lectius és una eina per assolir un ús habitual d'aquesta llengua en el món laboral. Per això proposem les actuacions següents:
  - Promoure una campanya de sensibilització de caràcter general per part de l'Administració sobre l'ús del català en la negociació col·lectiva per avançar en la redacció dels convenis en català.
  - Intervenir en el moment de recepció de la denúncia del conveni per actuar en cada comissió negociadora i facilitar la versió catalana del conveni anterior amb l'objectiu d'incorporar

el català de manera activa en tot el procés de la negociació: reunions, assemblees, comunicats, acords...

- Assegurar la competència lingüística en català de totes les persones implicades i, més concretament, del secretari/ària de la mesa negociadora per tal que la negociació i la signatura dels acords es puguin fer en català.
  - Intervenir en el procés de desplegament dels convenis (reunions paritàries, resolució de conflictes, etc.).
  - Apostar per la redacció directa i la signatura dels convenis en català i assegurar l'existència d'una versió catalana sempre que la redacció directa en català no sigui possible (ex.: convenis d'àmbit estatal).
  - Mantenir el procés de traducció, de manera transitòria, per part del Departament de Treball, per garantir el dret dels treballadors i les treballadores de disposar del conveni col·lectiu en català.
- **Impulsar** acords de gestió dels usos lingüístics a l'empresa que han de formar part de la negociació col·lectiva per garantir la implicació de tots els agents en la regulació dels usos lingüístics. Aquests acords han de preveure:

- Garantir el dret de treballar en català.
- Impulsar el multilingüisme com a factor de competitivitat en el context de la internacionalització de l'economia en què ens trobem.

- Incloure un pla de formació lingüística i de reciclatge en el marc de la formació contínua perquè el conjunt dels treballadors i treballadores adquireixin la competència lingüística adequada i suficient en el seu lloc de treball. Això és especialment important en el cas del personal d'atenció directa al públic (clients/es, proveïdors/es i altres persones interlocutores de l'empresa) per complir el deure de disponibilitat lingüística que estableix la llei per garantir els drets lingüístics dels ciutadans.

- Facilitar l'ús de les noves eines i recursos tecnològics que faciliten la comunicació multilingüe.

- Incloure un pla d'acollida lingüística per als treballadors i treballadores estrangers en el marc d'un pla de gestió de la diversitat a l'empresa.

- Fomentar l'ús del català entre les persones que el desconeixen o entre les que en tenen coneixements però no l'usen i promoure un canvi d'hàbits lingüístics en les persones catalanoparlants perquè no canviïn de llengua innecessàriament.

- Preveure la utilització d'altres llengües, a part del català i del castellà, en el marc de les relacions laborals i, especialment, en les comunicacions adreçades de l'empresa als treballadors i treballadores, amb caràcter transitori i en funció de la realitat lingüística de les plantilles.

- **Avançar** perquè les empreses que tenen el seu àmbit d'actuació a Catalunya incorporin un compromís amb el seu entorn, amb la incorporació de l'ús del català a l'empresa en el marc de la seva responsabilitat social, amb la participació dels representants dels treballadors i treballadores, i sollicitar que el Departament de Treball habiliti un registre públic, amb l'objectiu de difondre les iniciatives empresarials verificables, que també inclogui l'etiquetatge, que es facin en aquest sentit.

Propostes per avançar en l'ús del català al sindicat

CCOO de Catalunya ha desenvolupat, amb el seu Servei Lingüístic al capdavant, un procés que ha permès avançar de forma positiva en l'ús del català en tots els àmbits.

Els eixos d'actuació del sindicat en aquesta matèria són la promoció del coneixement del català com a premissa necessària per poder-lo usar, l'obertura d'àmbits en què es pogués emprar la llengua catalana amb normalitat i la promoció del lligam emocional amb la llengua catalana, per assegurar que la persona, un cop formada i establerts els àmbits de normalitat, vulgui usar-la.

Per fer-ho possible s'han desenvolupat algunes accions concretes, des de la formació dels delegats i delegades i dels quadres sindicals fins al foment i l'extensió de la llengua en els àmbits de relació directa, la documentació que genera el sindicat o la quotidianitat de les tasques administratives i jurídiques.

Tanmateix, els reptes que té el sindicat en matèria lingüística requereixen una feina constant. Cal intervenir en els sectors en els quals es detecta un ús deficitari de la llengua catalana, potenciar l'ús del català en la formació sindical, el Gabinet Tècnic Jurídic i l'assessorament sindical, promoure la realització de tallers de comunicació i redacció de documents, organitzar activitats culturals i desenvolupar programes de foment de la llengua catalana com el voluntariat lingüístic.

CCOO mantenim la convicció que l'ampliació dels drets socials de ciutadania i la generalització dels nivells de benestar de les persones reforcen la cohesió social.

A més, considerem que el coneixement i l'ús de les llengües oficials és un dels factors d'aquesta cohesió, ja que

facilita l'accés a drets bàsics com ara el treball, la salut, l'educació, l'habitatge digne o la participació.

En el marc d'aquesta convicció, per a CCOO de Catalunya el coneixement i l'ús del català és un dret de ciutadania i apostem perquè el català sigui una llengua compartida per tothom, també en el món laboral.

SEMINARI
SALVADOR
SEGÚI

servei lingüístic

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria de Política Lingüística